

Реслер М.В.

ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті досліджуються такі поняття, як обліково-аналітична інформація та її роль для управління підприємством. Охарактеризовано основні стадії формування обліково-аналітичної інформації. Методика впливу процесу ведення бухгалтерського обліку та економічного аналізу як компонентних частин обліково-аналітичної системи.

Ключові слова: обліково-аналітична інформація, управління підприємством, аналітичний процес.

ВСТУП

На сьогоднішній день надзвичайно актуальною темою стало дослідження процесів інформатизації суспільства. Новий час потребує нових знань, навичок і вміння швидко реагувати на всі зміни в середовищі. Став відчутнішим зв'язок прийнятих рішень від вчасно отриманої, достовірної та доцільної інформації. Від неї безпосередньо залежить позитивний результат прийнятого рішення. Обліково-аналітичне забезпечення почали розглядати як один з головних механізмів вирішення всіх завдань та цілей, що поставали перед керівниками підприємств.

Об'єктом дослідження, що описаний в даній статті, є обліково-аналітична інформація як джерело прийняття рішень керівниками, заснованих на методологічному перетворенні облікової інформації.

Завдяки працям Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В.А. Дерія, П.В. Іванюти, Г.М. Гришанов, Л.М. Кіндрацької, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, В.С. Леня, Л.О. Терещенко, Л.В. Нападівської, В.В. Сопка, М.С. Пушкара та багатьом іншим, стало можливо досліджувати дане питання.

Головною метою даної статті є відображення механізму утворення обліково-аналітичної інформації на стадіях облікового і аналітичного процесів, визначення виконавців та кінцевого користувача інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Напевно, одним із найцінніших ресурсів, яким володіє людство є інформація.

Попит на різного роду інформацію завжди був високим, тому що вона супроводжує повсякденне життя людей і без неї неможлива жодна сфера діяльності. Інформація виступає з'єднуючим елементом між учасниками різного роду відносин.

Підприємство як відкрита система також використовує у своїй діяльності інформаційні потоки. Йому важливо знати все про своїх зовнішніх контрагентів (інші підприємства), так і про всі господарські процеси, що відбуваються всередині власного. Ці інформаційні потоки надзвичайно великі і потребують якісного узагальнення та конкретизації. Для виконання цих завдань покликана обліково-аналітична система, яка формує новий вид стислої та зрозумілої інформації – обліково-аналітичної.

Під обліково-аналітичною системою управління розуміють систему, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку, зокрема оперативних даних і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації [1].

Особливість даної інформації полягає в тому, що вона конкретизує окремі сфери діяльності підприємства, оснований на даних бухгалтерського обліку, що проходить всі етапи аналітичного процесу.

Тобто, джерелом утворення обліково-аналітичної інформації є облікова система та аналіз. Це зумовлює необхідність чіткого визначення та обґрунтування загальної характеристики облікової та аналітичної інформації.

Облікова інформація — це підвид економічної, що пов'язана з функціями оперативного, бухгалтерського, статистичного обліку та відбиває господарські процеси, які вже здійснилися, а також фактичний стан [2].

Облікова інформація має свої особливості, що робить її досить важливою для управління та прийняття правильних висновків. Вона виникає на різних етапах технології обліку і розв'язує різні облікові завдання:

- кожен господарський процес зафіксований у вигляді операції у первинних документах, що є певним підтвердженням її здійснення. Цей документ є вихідною точкою для подальшого обліку та реєстрації в інших документах (облікових реєстрах);
- облікові реєстри, в свою чергу, після заповнення стають носіями облікової інформації і відіграють вже досить вагому роль для аналізу і отримання аналітичної інформації, після проведення деяких математичних і аналітичних

процедур розрахунків;

- на основі складання реєстрів можна скласти звітні форми обліку, що служить певним доказом ведення господарської діяльності підприємством.

Виходячи з вище зазначеного можна сказати, що звіти є основними джерелами проведення економічного аналізу і становлять найбільшу вагу для управління.

Взагалі, облікова інформація є невичерпною для аналізу. Вона становить близько 70% всієї сукупності інформаційних потоків на підприємстві і служить основою для розрахунків всіх можливих показників та здійснення порівняння.

Аналітична інформація включає в себе результати здійснення процедур математичної і логічної обробки прогнозової, планової, облікової і нормативної інформації по заданих алгоритмах розрахунку. Тобто вона виступає узагальнюючою по відношенню до інших видів інформації.

Слід визначити інформаційну базу аналізу, тобто інформаційне забезпечення аналізу. Серединська В.М. дає таке визначення: «Інформаційне забезпечення економічного аналізу - це система даних і способи їх опрацювання, що дозволяють вивчити реальний стан об'єкта управління, виміряти вплив факторів, які його визначають, а також виявити можливості здійснення необхідних управлінських дій» [3].

Чим же тоді обліково-аналітична інформація відрізняється від аналітичної?

Аналітична інформація є продуктом економічного аналізу, що на великому підприємстві здійснюють спеціально створені аналітичні групи або підрозділи на чолі з спеціалістами-аналітиками. До основного кола їхніх завдань входить не тільки узагальнення та аналіз збутової, виробничої програми, виконання планів, розрахунок показників рентабельності, кредитоспроможності, стійкості тощо, а й забезпечення управління інформацією про надійність партнерів, про покупців, репутацію товарів, ціни, оцінку бізнес-проектів, аналіз зовнішньої фінансової та іншого роду інформації. Тобто, це досить широкий перелік питань. Перша ж група, яка була перерахована і є обліково-аналітичною інформацією, оскільки вона безпосередньо пов'язана з підприємством і будується на даних бухгалтерського обліку, що функціонує на підприємстві.

На підставі дослідження спробуємо побудувати механізм формування обліково-аналітичної інформації для підприємств, які зацікавлені в ефективному прийнятті управлінських рішень на прикладі умовного підприємства (рис.1).

Як бачимо, важливу роль у цьому процесі відіграє аналітичний процес обробки інформації. Щоб аналітична робота на великому підприємстві працювала злагоджено необхідна їй правильна організація. Це потребує додаткову матеріально-технічну базу та виконавців, що означає і більше витрачання коштів. Деякі завбачливі керівники, розуміють користь і йдуть на поступки, деякі ж – навпаки, обтяжують цією роботою головного бухгалтера або інших підлеглих. Зазвичай, функцію аналітика виконує або головний бухгалтер (на малих підприємствах), або спеціалісти своєї справи – бухгалтер-аналітик або фінансовий директор. Деяка обліково-аналітична інформація надходить від начальників відділів і характеризується оперативним аналізом певної ділянки підприємства – відділу.

На підприємствах, де добре функціонує відділ економічного аналізу виділяють такі три основні етапи проведення аналітичної роботи та отримання в кінцевому результаті обліково-аналітичної інформації [4]:

На першій стадії аналітичного процесу потрібно скласти план аналітичної роботи на підприємстві та підготувати всі необхідні матеріали для проведення власне самого аналізу. Саме на цьому етапі вивчаються матеріали попередніх досліджень та назначаються виконавці.

На другій стадії здійснюється збирання (із залученням статистичної звітності, даних синтетичного та аналітичного обліку, планової документації, результати спостережень тощо) і перевірка достовірності інформації, що використовується. Проводиться ґрунтовний аналіз різноманітних показників діяльності підприємства, впливу на них відповідних чинників, взаємозалежності показників і їх значення для забезпечення росту прибутків підприємства. Вивчається напрями і причини відхилення фактичних значень показників від прогнозних, а також виявляються резерви підвищення ефективності діяльності підприємства. На цьому етапі використовують всі можливі методи та інструменти економічного аналізу, зокрема порівняння, графічний, балансовий, елімінування (вплив кожного фактора на величину досліджуваного об'єкта), статистичний, тощо.

На третій стадії відбувається узагальнення результатів аналізу, здійснюються висновки, подаються пропозиції щодо поліпшення ефективності діяльності підприємства, усуваються недоліки в роботі та мобілізуються невикористані резерви. Обов'язковим елементом цього етапу є систематичний контроль за виконанням рішень, прийнятих відповідно до результатів аналізу.

Таким чином формується обліково-аналітична інформація. Після проходження всіх етапів обробки вона набуває нових якісних характеристик. Тепер вона дає уявлення не тільки про виконання всіх поставлених цілей підприємством, а й про шляхи вирішення незапланованих невдач, дає можливість звернути увагу на ті місця діяльності, де ще підприємство не досягло відчутних успіхів.

ВИСНОВКИ

Важливу роль для будь-якого підприємства відіграє добре організована та злагоджена робота обліково-аналітичної системи. Продуктом цієї системи є обліково-аналітична інформація, яка поєднує в собі характеристики обох компонентних складових. Щоб отримати дану інформацію необхідно здійснити ряд перетворень над вхідними

даними.

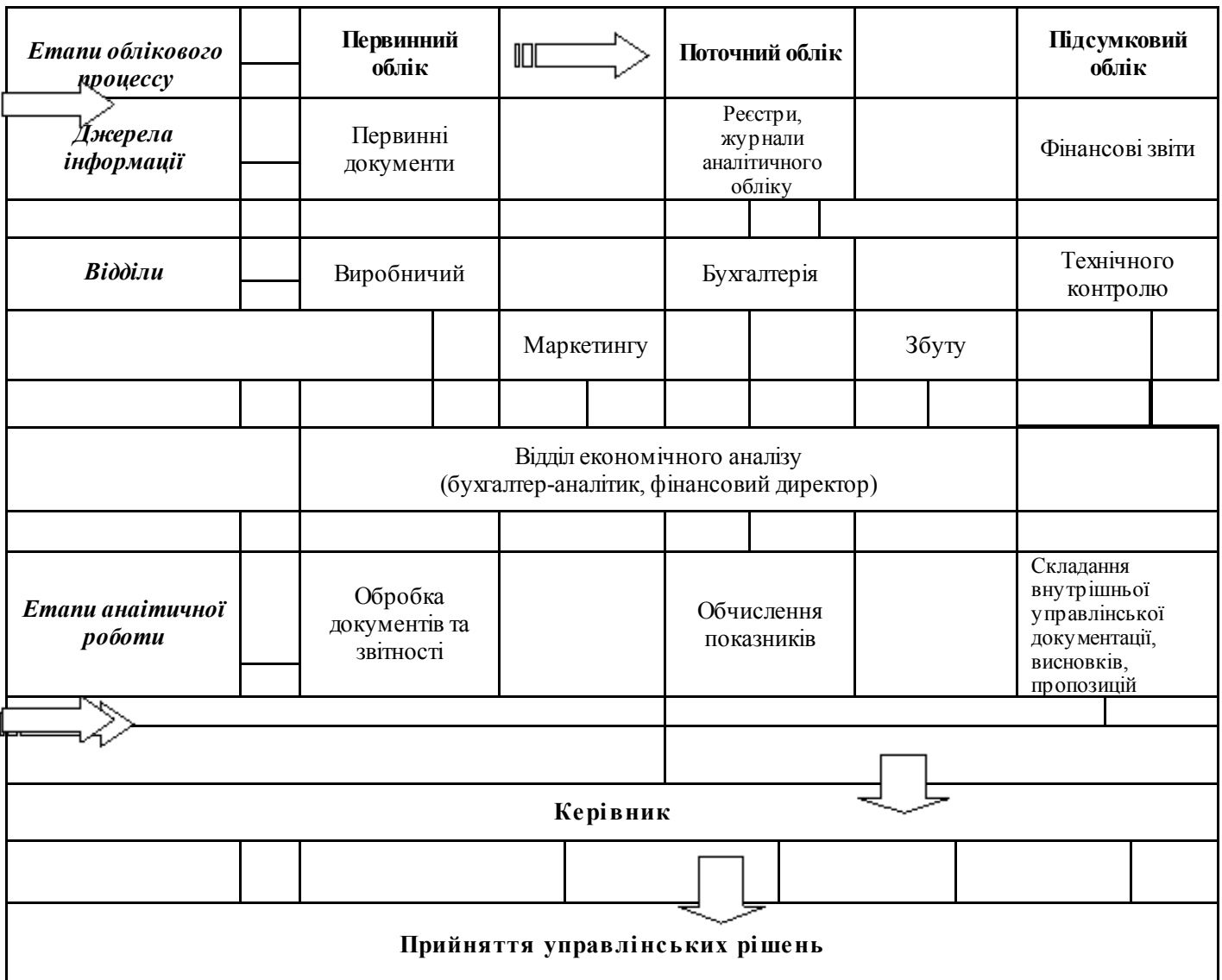

Рис. 1 Механізм формування обліково-аналітичної інформації на підприємстві

Отже, обліково-аналітична інформація має свої процеси формування. Не малу роль у цьому процесі відіграє економічний аналіз, що є завершальним етапом у формуванні обліково-аналітичної інформації та виведення основних аналітичних показників діяльності підприємства для прийняття подальших управлінських рішень.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванюта П.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі і аудиті / П.В.Іванюта. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 180 с.
2. Гришанов Г.М. Исследование систем управления: Учеб. Пособие / Г.М. Гришанов, О.В. Павлов / Самар. гос. аэрокосм. ун-т. – Самара, 2005. – 128 с.
3. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. / Л.О.Терещенко, І.І.Матієнко-Зубенко. - К.: КНЕУ, 2004. — 187 с.
4. Сопко В. Організація обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В.Сопко, В.Завгородній. - К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.

Одержано 15.09.2012р.

Ó **Реслер М.В.**, к.е.н., доцент, зав. кафедри обліку і контролю сфери послуг і соціальної структури, Мукачівський державний університет